

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtion aluehallinnon uudistus

Luonnos hallituksen esitykseksi

20.6.2024

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Lähtökohtana hallitusohjelma

Uusi valtakunnallinen virasto

- Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät uuden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston alaisuuteen
- Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden lupaprosessin kautta.

Lupa- ja valvontatehtävät

- Vahvistetaan yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoitetaan lupaprosesseja.
- Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus.

Elinvoimakeskukset

- ELY-keskusten osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmillemme alueille elinvoimakeskuksiin.
- Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskusten pohjalta lisättynä yhdellä keskuksella turvaamaan ruotsinkieliset palvelut.

Turvataan

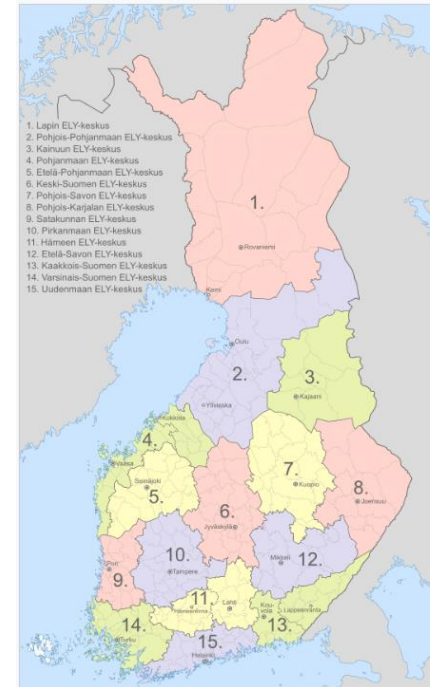
- Kielelliset oikeudet.
- Varautumisvastuiden toteutuminen.
- Yhteistyö alueellisten viranomaisten kanssa sekä alueellinen läsnäolo ja toimipisteverkosto.
- Valvonta- ja lupakäytäntöjen yhdenvertaisuus.

Lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät uuteen virastoon

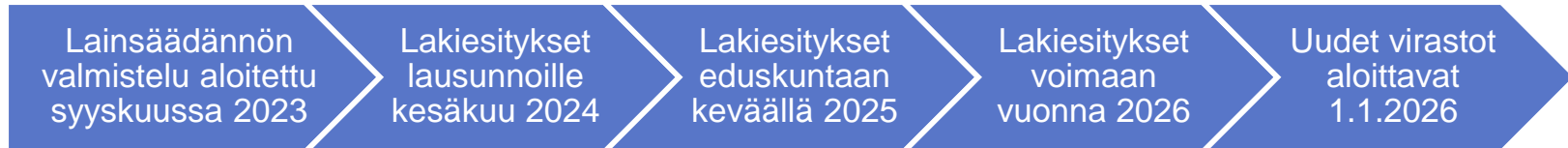
- Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä ja sujuvoittaa lupaprosesseja.
- Lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät kootaan uuteen monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät.
- Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Alueellinen läsnäolo ja toimintakyky turvataan hyvinvointialueiden yhteistoiminta-alueisiin perustuen. Virastolla voi kuitenkin olla tätä laajempi toimipisteverkosto.
- Uudistuksessa varmistetaan kielelliset oikeudet. Erityistä huomiota kiinnitetään varautumisvastuisiin ja yhteistoimintaan alueellisten viranomaisten kanssa.

ELY-keskuksista kohti elinvoimakeskuksia

- ELY-keskuksia koskevan muutoksen lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmillemme alueille elinvoimakeskuksiin. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus.
- Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskustelun pohjalta. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako.
- Uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa vuoden 2026 aikana. Varmistetaan, ettei muutosvaihe vaaranna käynnissä olevien prosessien sujuvuutta. Uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutustarve.

Lainsäädäntöhankkeen eteneminen

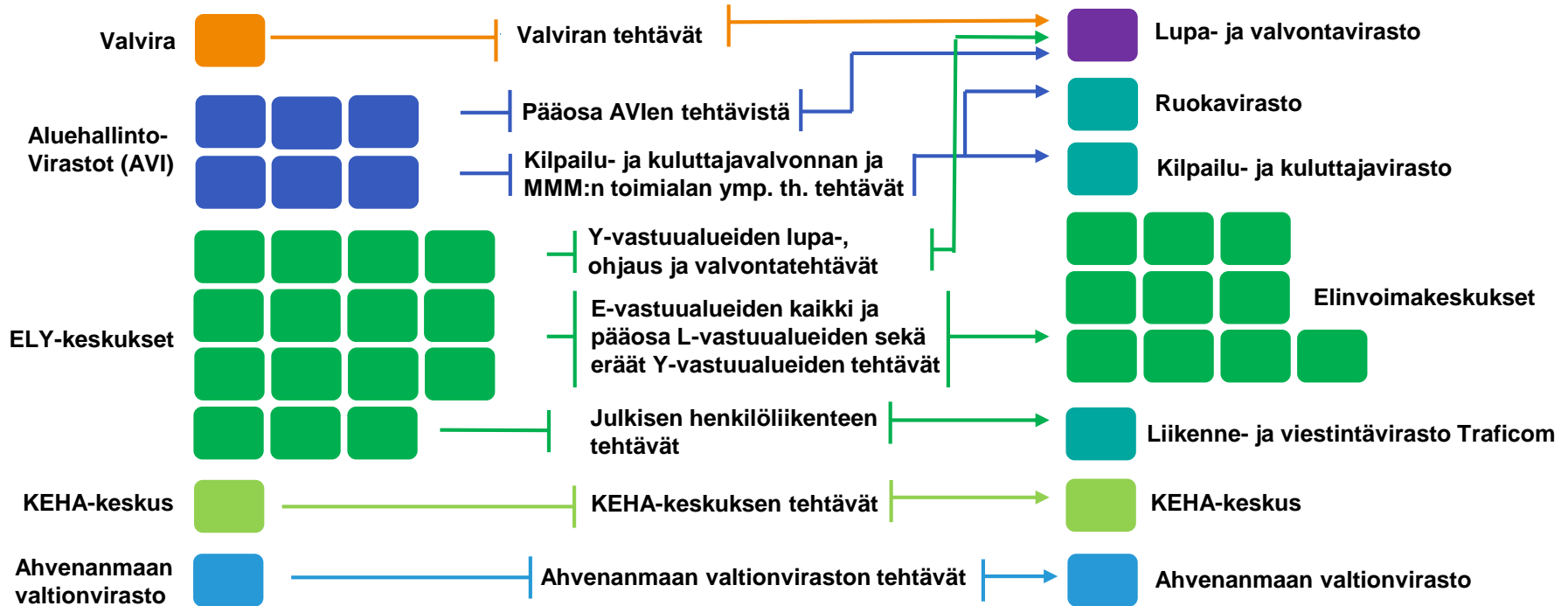

- Laaja lausuntokierros 20.6.–30.8.2024. Jakelu noin 600 taholle, myös muut voivat lausua.
- HE tarkoitus lähettää lausunnoille ja viedä eduskuntaa samaan aikaan YM:n yhden luukun malli HE:n kanssa (YLP-uudistus) vuonna 2025.
- Valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston **toimeenpanohanke** on asetettu 12.4.2024. Elinvoimakusten toimeenpanohanke on asetteilla ja se käynnistää työskentelynsä syksyllä 2024.

Yleiskuva tehtäväsiirroista ja virastorakenteen muutoksesta

Nykytila: tehtävät organisoitu 24 virastoon:
Valvira, 6 aluehallintovirastoa, 15 ELY-keskusta, KEHA-keskus ja Ahvenanmaan valtionvirasto.

Tavoitetila: tehtävät organisoitu 15 virastoon:
Lupa- ja valvontavirasto, 10 elinvoimakeskusta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Ruokavirasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto.

Lupa- ja valvontaviraston perustamisen tavoitteet

- Virasto on **valtakunnallinen ja monialainen valtion keskushallinnon viranomainen**, joka turvaa **alueilla vuorovaikutuksessa toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista**. Viraston toiminta-ajatuksena on toimia **asiakaslähtöisesti, poikkihallinnollisesti ja moniammatillista asiantuntemusta hyödyntäen**. Osa työstä voidaan tehdä paikkariippumattomasti, osa vaatii alueellista läsnäoloa.
- **Tavoitteena on tuottaa palveluja vaikuttavammin, yhdenvertaisemmin, tehokkaammin, laadukkaammin ja saavutettavammin**. Tavoitteena on edistää kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisuutta yhtenäisen lupa- ja valvontatoiminnan myötä.
- Kansantalouden näkökulmasta tavoitteena on **edistää investointeja** käyttäjälähtöisten lupaprosessien, keskitettyjen ja digitaalisten asiointipalvelujen sekä resurssien ja osaamisen tehokkaamman hyödyntämisen avulla.
- **Valtakunnallisen viraston käytössä olevia resursseja voidaan kohdentaa koko valtakunnan alueella tarpeiden mukaisesti ja joustavasti**. Virasto voi valtakunnallisena keskushallintovirastona kehittää ja ottaa käyttöön yhtenäiset ja tehokkaat **valtakunnalliset työjonot**, käsittelyprosessit ja käytännöt sekä yhdenmukaistaa lain soveltamiseen liittyvät tulkinnat ja käytännöt.
- **Hallinnon rakennetta selkeytetään ja päällekkäisiä rakenteita puretaan**. Viraston johtamisjärjestelmä on selkeä. Viraston johdon vastuut ovat selkeät.

Lupa- ja valvontaviraston toimialat –

Lähtökohtana poikkihallinnollisuuden hyödyntäminen ja asiakkaiden sujuva palvelu

Sosiaali- ja terveystoimiala

- Sosiaali- ja terveydenhuollon, terveydensuojelun sekä alkoholi- ja tupakkahallinnon ja adoptioasioiden hallinnon lupa- ja rekisteröinti-, ohjaus-, valvonta- ja rahoitustehtäviä sekä muutoksenhakuviranomaistehtäviä

Ympäristötoimiala

- Ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, alueidenkäytön, rakentamisen, vesien- ja merenhoidon lupa-, ohjaus-, suunnittelu- ja valvontatehtäviä, vesitalousasioiden lupa- ja valvontatehtäviä sekä ympäristövaikutusten arviointiin liittyviä tehtäviä ja muita ympäristön käyttämistä ja suojelua koskevia tehtäviä

Työsuojelutoimiala

- Työsuojeluhallinnon lupa-, valvonta- ja ohjaustehtäviä sekä tuotevalvontatehtäviä

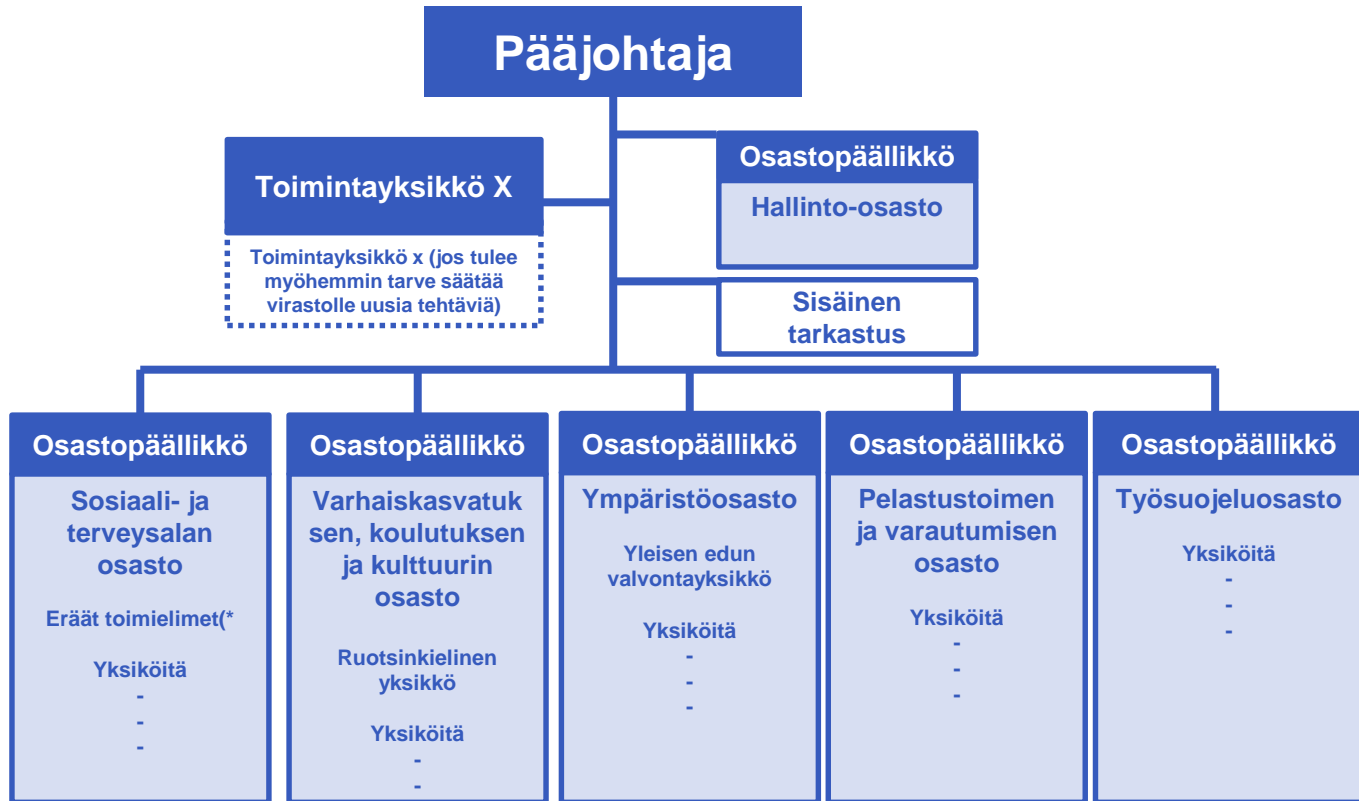
Varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja kulttuurin toimiala

- Varhaiskasvatusta, opetusta, koulutusta, kirjastoja, liikuntaa, nuorisoa ja hautaamista koskevia lupa-, valvonta-, ohjaus- ja rahoitustehtäviä ja muutoksenhakuviranomaistehtäviä

Pelastustoimen ja varautumisen toimiala

- Pelastustoimen valvonta, pelastustoimen palvelujen laadun, saatavuuden ja tason valvonta ja arviointi, suuronnettomuusharjoitusten arviointi erityistä vaaraa aiheuttavissa kohteissa, metsäpalojen lentotähystyksen hallinnointi ja ohjaus, pelastustoimen valtionavustuksiin liittyvät tehtävät, varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen ja alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen

Lupa- ja valvontaviraston organisaatio

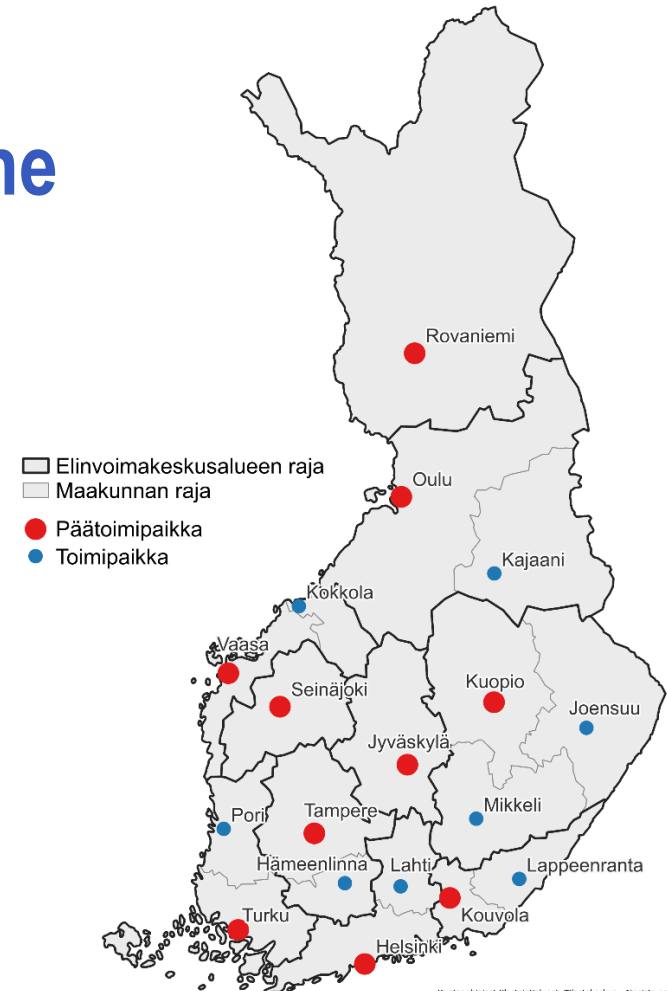

Elinvoimakeskusten asema ja toiminta-ajatus

- Elinvoimakeskukset ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvia monialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.
- Elinvoimakeskukset vastaavat alueiden kehittämisestä sekä rahoituksesta ja hoitavat elinkeinotoiminnan edistämiseen ja yritystoimintaan, työllisyyteen, maatalouteen, maahanmuuttoon ja kotoutumiseen, liikenteeseen, alueiden käytön edistämiseen, vesitalouteen, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja vesien hyvän tilan edistämiseen sekä kalatalouteen liittyviä tehtäviä alueillaan.
- Elinvoimakeskusten toiminnan lähtökohtana on alueellisuus, mutta perustellusta syystä ne voivat hoitaa tehtäviä laajemmalla alueella. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi palvelujen saatavuuden parantaminen ja asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu, voimavarojen käytön tehostaminen, kielellisten oikeuksien edistäminen, erityisasiantuntemuksen saatavuus, tehtävän alueellinen luonne tai turvallisuuden kannalta kriittisten toimintojen ylläpito.

Elinvoimakeskusten määrä ja toimipaikat sekä sisäinen rakenne

- **Perustetaan 10 elinvoimakeskusta**
- Elinvoimakeskuksissa olisi niiden tehtävistä ja koosta riippuen **kolme osastoa**, joista ensimmäinen hoitaa elinkeinojen ja osaamisen, toinen liikenteen ja kolmas maaseutupalvelujen tehtäviä sekä ympäristötehtäviä. Lisäksi keskuksessa voisi olla osastot yhdistäviä ja muita yksiköitä.
- **Osa elinvoimakeskusten tehtävistä keskitettäisiin** tiettyihin keskuksiin (28 tehtävää, noin 1/3 kaikista tehtävistä). Keskitettyjä tehtäviä ovat muun muassa vesitaloustehtävät, kalataloustehtävät, maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta, vesienhoidontehtävät sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanotehtävät, joissa rahoituksesta vastaava elinvoimakeskus tekee tiivistä yhteistyötä muiden elinvoimakeskusten ja alueen maakuntien kanssa.
- Uusien keskittämiskäytäntöjen valmisteluun suhtaudutaan lähtökohtaisesti **positiivisesti**.

Elinvoimakeskusten toimialueet ja -paikat säädetään valtioneuvoston asetuksessa

Elinvoimakeskusten toimipaikat:

- 1) Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakunnat: päätoimipaikka Helsinki, toimipaikka Lahti;
- 2) Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Ahvenanmaan maakunnat: päätoimipaikka Turku, toimipaikka Pori
- 3) Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat: päätoimipaikka Kouvola, toimipaikka Lappeenranta
- 4) Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnat: päätoimipaikka Tampere, toimipaikka Hämeenlinna
- 5) Keski-Suomen maakunta: päätoimipaikka Jyväskylä;
- 6) Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat: päätoimipaikka Kuopio, toimipaikat Mikkeli ja Joensuu
- 7) Etelä-Pohjanmaan maakunta: päätoimipaikka Seinäjoki
- 8) Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat: päätoimipaikka Vaasa, toimipaikka Kokkola
- 9) Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat: päätoimipaikka Oulu ja toimipaikka Kajaani
- 10) Lapin maakunta: päätoimipaikka Rovaniemi.

Lisäksi elinvoimakeskuksilla voi olla sivutoimipaikkoja, jotka päätetään työjärjestyksellä.

Nimet linjataan myöhemmin. Lausuntokierroksella mahdollisuus vaikuttaa.

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET